RÉSIDENCE SUPÉRIEURE AU TONKIN
DEPOT LEGAL

PARAIT LES MARDI, JEUDI ET SAMEDI SAUF LES JOURS SUIVANTS LES FÊTES

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

DEPOT LEGAL INDOCHINE No 1364

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur 61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : P. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-V-LUẬN

Adresse télégraphique : TRUNGBACTANVAN HANOI
Téléphone n° 180

ANNONCES
Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m065 de large.
Une seule insertion . . . . 0$30 la c/m
Par contrat annuel
Par exemple et par insertion . . . . . 0$10 la c/m
Réclame dans la 1re page . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Thương nhau thì giúp nhau sao ?

Như bài trước đã nói: trong cái lúc người cùng nòi cùng nước mình chẳng may mà mắc phải cái tai-hại ngập đến cổ như này thì cái tình chủng-tộc, cái nghĩa cháu quận nó buộc mình phải có cái nghĩa vụ cứu giúp đối với những người ấy; điều đó không không còn có ai lại lông lim dạ đá mà nỡ ngành mặt làm thinh cho đành; sự cứu tai tuất nạn cho kẻ đồng-bào ta trong vụ nước lụt này, chắc ngàn muôn người đều sẵn có cái bụng ấy cả. Song, có nhân-làm phải suy ra nhân-chính, có thực-huệ mới là được thực-tâm; ta thương nhau thì nhất định là ta phải cứu giúp nhau, mà cái phương-pháp cứu giúp thế nào, làm thế nào cho kẻ đồng bào ta dương khốn-khổ điêu đứng kia thật được chịu cái ơn, bỏ-thí của ta mà khoan được một vài phần đau đớn?

Cái phương-pháp cứu giúp kể ra thì nhiều; theo cái địa-vị từng người, cái phương tiện từng việc mà mỗi người đều có thể hết cái tâm lực mình sở-cập để giúp vào một phần việc trong sự cứu tai tuất nạn cho kẻ đồng-loại mình; cốt nhất là có cái lòng thành thương-xót, làm cái việc thực cứu-mang, chứ đừng có như ai đeo cái mặt nạ công ích công-nghĩa bề ngoài, nhân dương cơ dịp nguy cấp lừa nông nước sôi, lợi-dụng lấy cái tâm-lý từ thiện của phần nhiều người mà lại chực giở cái thủ-đoạn già công-tế tư, mượn cái danh nghĩa rất thuần-khiết, rất cao-thượng là cái danh-nghĩa thương nhau giúp nhau mà kiếm tiếng kiếm miếng về phần mình vậy.

Trước hết ta xin nói về cái địa-vị các quan. Các quan có cái chức trách chăn dân nuôi dân, cái lợi bệnh một dân con đỏ mình, không tự mình mưu tính thì còn suy-lụy cho ai được, rủi cái nơi bị nạn đó là hạt dân mình, thì cái bổn-phận mình là phải thay mặt cả lũ con dân mà ai-cầu với chính-phủ hoặc cấp tiền, hoặc phát thóc, hoặc cổ công đại chẩn ngay cho, mỗi việc lại đều phải sản sóc xem-xét tận nơi, đừng để cho nha lệ kỳ bào có cái tệ tùng trung tư-nhiêu; có một việc tự trong tay mình có thể định đoạt ngay được mà thi ngay cái ơn trực-tiếp cho kẻ nạn dân là sau khi đã vì thế nào cũng cần phải có nhân-phụ vật liệu để hạ-long, nên nghĩ cách cho lính trưng nhận khoán thế nào cho khỏi phiền dân những kẻ đã mất lúa ngập nhà lại còn phải long-đong về nỗi phẫn dương bô động; nay lăng này nộp ba trăm tre bổ tráp, mai lăng kia nộp năm trăm tre bổ tráp, phu làm đường độ mấy chục mà phu vào túi kẻ hàng trăm đất đen đỏ vài than mà đất trắng kẻ hàng đầu, cái tình-tệ trong lúc thừa hành, chắc đến trời sáng suốt của các ngài cũng đã soi thấu cả; ta dù chưa kịp thực-hành được cái ơn cứu-tế gì khác thì ta hãy trước miễn cho nạn dân ta cái gánh vác nặng-nề đó, tưởng khoan một phần họ cũng đã thụ từ được một phần.

Sau xin nói về cái địa-vị các ông nghị ông hội, các ông là tai mắt trong dân, cái lợi hại ở dân-gian, Chính-phủ chắc có các ông mà thấu hiểu được tình dân, nhân-dân nhờ có các ông mà truyền đạt tới chính phủ; trong cái lúc những người đã từng giao hết cái quyền ủng-hộ tài sản tính-mệnh cho các ông mà các ông đứng ra làm đại-biểu họ mà phải cái tai họa phiêu lưu đói rách, nỡ lòng nào mà các ông bỏ sống chết mặc ai; ông nào giàu có thì tự xuất gia xuy, ông nào thiếu sức thì đứng lên tha thải, sao cho có được bát cơm manh áo, tiếp tế cho anh em chậu quận mình trong buổi nhiễm mi; những người mà cần đến cái đồng tiến hột thóc của ta tiếp-tế trong tạm thời này đó không phải là không ruộng không nhà, không nghề không nghiệp, mùa này mất còn có mùa sau được, năm nay đói còn có năm khác no, thì cái đồng-tiền hột thóc của ta bỏ ra bây giờ không đến nỗi không có lúc thủ-thường, mà anh em châu quận ta thật được nhờ ta mà toàn hoạt cái thân gia dương đàn tịch thủy-nguy, cái tình-mệnh tài-sản giao cho ta ủng-hộ xưa kia thật được yên lòng vững dạ.

Sau nữa xin nói đến tất cả các hạng người. Đã cùng là người trong một nước, có cái tình chủng tộc, cái nghĩa đất nước, cái quan-hệ hưu thích ưu lạc cùng nhau thì cái việc tuất nạn cứu tai là cái nợ đồng lân không ai tránh khỏi; người có cái chức trách ngôn luận thì lấy ngôn-luận mà hô hào, người có cái thế-lực cổ-động thì lấy thế lực mà tán thành; người có hăng-sản hăng-tâm thì kể ít người nhiều, xúm nhau lại mỗi người một tay mà vẽ tròn quả phúc; nhất là những người phất khởi lên các hội nghĩa quyên thì phải lấy cái lòng thành công ích, làm cái việc thực tử bi, làm công việc cho phân minh, giữ nết na cho trong sạch, đừng kau lấy được nước mà hòng béo mỏ, đừng về xé mâm mà chực mút tay; từ xưa dân nay hiếm gì những việc công ích công nghĩa ở trong xã hội mình, chỉ vì những người phát-khởi không thật có công-đức công-tâm mà gây ra lắm chuyện dở-dang, để lụy cho đồng-bào, mang tiếng với người ngoài, kết-quả chẳng qua nuôi được một lũ sâu mọt ký sinh, kiếm ăn về mấy tiếng khẩu đầu nhân-nghĩa; suy cứu tệ nguyên, chỉ bởi có một vài kẻ gian tham giảo-hiệt, lợi-dụng cái lòng tốt hiếu thiện của xã-hội mà âm mưu thôn-tính cái tư-đức hóa lợi của mình, việc là việc nghĩa, không ai có thể chối từ, những người có vị-vọng, có tâm huyết ra sức chủ-trương lại không chịu khó xét hết cái bí-thuật lý vị vọng lượng của cái phương giả nghĩa trá nhân mà để cho có kẻ tùng-trung tác tệ; vì thế mà những việc công-ích công-nghĩa ở trong xã-hội ta xưa nay không mấy việc là thật được hoàn-toàn viên mãn, công ích mà thành ra tư-lợi, công-nghĩa mà thành ra đồng ác cũng nên. Phát-khởi một việc công-ích công-nghĩa mà là cái việc rất thảm thương, rất khẩn cấp như việc quyên chẩn nạn lụt này thì càng nên biểu rõ cái tệ-nguyên đã kể trên kia của thận trọng cho thành thiện cử.

Ta thương nhau thì ta giúp nhau như thế, có lẽ những kẻ cùng nòi cùng giống ta đương mắc vòng tai nạn may thụ huệ được ít nhiều, mà cái nghĩa vụ ta sót giống thương nòi cũng được một vài phần trọn-vẹn vậy.

T. H

Âu-châu điện-tín

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 27 Septembre 1923

Một bài tuyên cáo của quan Giám-quốc Ebert nước Đức

Các văn-sĩ ở Paris có đăng lời của quan Giám-quốc Ebert tuyên cáo với nhân-dân nước Đức. Lời lẽ bài tuyên cáo xem ra cũ ý làm cho đẹp lòng ai quốc của người Đức. Đoạn đầu tiên toàn là những lời ca ngợi nhân dân các miền ưu-hành. Lời như lời tuyên cáo ấy, thì việc đề kháng trước đây, là tự ý nhân dân làm nên vậy. Việc bãi sự đề kháng ngày nay, tuỳ đó cho là tuỳ việc cấp trong thực cho các nhân-dân trong cơn bạt trả-bình, gây nên những nỗi khó khăn về đường tài-chính và đường kinh-tế, nên nay phải bãi sự đề kháng đi. Về việc những người Đức phải trợ xuất cảnh ngoại, ấy thực trong bài ấy nói đến các quyền lợi của nước Đức, nhưng bỗ ngoài lại giả ra kẻ những lẽ ấy lẽ khác rồ đường nhân-đạo, chứ không nói rõ xác đến bao giờ cho những người ấy được trở về, mà cũng không nói đến là muốn lấy việc ấy về là một cái điều kiện về việc bãi sự đề kháng M. Ebert không nói đến việc vì người Đức sai lời nói nên mới có việc trả-binh trong hạt sông Ranz, mà lại làm ra Ý vẫn trông rằng trong việc trả-binh không phải là không có cái mưu-địch xâm lược, thực ông quên rằng đã tại lão M. Stresemann đã ghi nhận lại quan Poincaré công-bố rằng việc trả-binh là một việc tạm thời đó thôi.

Việc nước Ý và nước Hy-lạp

Các quan đại-sứ hội-nghị sáng hôm thứ tư tại bộ ngoại-giao ở Paris đã quyết nghị đến cái trách-nhiệm về việc hành-chính của phái-viên nước Ý tại hội-đồng ấn-định đường cương giới đất Epire. Lời quyết nghị ấy báo cho chính-phủ Hy-lạp xong đến buổi chiều đã truyền bố cho mọi người biết.

Quan đại-sứ nước Ý tại công-bố rằng đến ngày thứ năm này thì nước Ý rút quân ở đảo Corfou xong. Như vậy, thì cái tranh đoạt của hai nước về việc các phái viên nước Ý bị hành thích ở Epire ngày 27 Août nay đã giải quyết xong vậy.

Tại hội Vạn-quốc

M. Motta (Thụy-sỹ) có đệ trình bản tờ trình của hiền-bao Phật-lại về việc ưng chuẩn những khoản cải-lương, lại các khoản trong hiệp-ước nhị hội Vạn-quốc đã ưng-chuẩn trong kỳ hội-đồng năm 1921. Hiện nay các khoản cải-lương ấy không có thể thi-hành được, vì còn nhiều nước chưa ưng chuẩn. Đại-hội-đồng khuyến bộ tổng-thư-ký nên giao-thiệp với phái-bộ các nước chưa ưng chuẩn để các phái-bộ ấy lại điều-đình cho bên chính-phủ với mình chuẩn các khoản cải-lương.

Sau đại-hội-đồng lại bàn về bản tờ trình của bác-sĩ Nansen (Xê-uy) về cái vấn-đề ấy-quyền cho Liệt-cường hiệp-hộ các xứ. Trong bản tờ trình ấy có xin đại-hội-đồng ưng chuẩn một khoản khoa người công việc của hội-đồng coi về việc ấy-quyền và tỏ ý đẹp lòng về những sự tiến-bộ đã gây được trong các hạt của hội Vạn-quốc ấy quyền cho liệt-quốc bảo-hộ, song, trong tờ trình ấy có tỏ ý tiếc rằng hội-đồng coi về việc ấy quyền chưa giải nhận những việc tiến-bộ đã gây được trong miền Sarre-Saar).

Hội Vạn quốc đối với xứ Arménie

Báo *Le Temps* có nói rằng lời của các đại-biểu nước Pháp và nước Ý bàn, theo như lời của phái-bộ xứ Arménie xin, nay tòa trị sự hội Vạn-quốc đã ưng chuẩn, và quyết nghị rằng hội Vạn-quốc sẽ giúp đỡ xứ Arménie trong việc ấn-định cái địa-lệ cho xứ ấy, và trong sự giải-quyết cái vấn-đề 50.000 người xứ Arménie muốn đi-cư đến đất Transcaucasie.

Việc nước Đức

Tin Berlin. — Sau khi quan thứ-tướng Stresemann công-bố thi các viên ủy-nhiệm sẽ cùng chính đảng đến hợp ý nhau mà bàn sự bãi kháng-Day có các người về dân, quốc-dân là không mấy thôi.

Sự đắc-thắng của quan Poincaré

Các báo ngoại-quốc đều ký việc bãi sự thụ động đề kháng trong nội nông Rhur là một sự đắc thắng trực tiếp của cái chính-sách kiên gan của ai quốc của quan Poincaré. Các báo ấy có nói: những bài diễn-văn công-khai khai công-nghị thực là làm cho lòng người phấn động xao-xác, những bức thư về việc ngoại giao của ngài thực khôn khéo, thực là cứng cáp một cách rõ rệt, cái nước Pháp trong sáng kia, lắc nào cũng có người cầm quyền chính xứng đáng vậy.

NHÂN ĐÀM

Ai mua long-má

Ở làng X. có một phú-ông, tính nết tham lam, học hành dốt nát, chỉ nhờ được thời may vận rủi, làm nên giàu có. Một vài khi ngồi chơi với anh em chẳng bạn, ông nói rặt những điều bợm cắn, câu nọ nhà chẳng thiếu gì đỗ qui, bảy giờ ông chỉ muốn mua một con long-má mà thôi. Ai có biết ở đâu bán làm ơn mách hộ.

Một hôm có một người lái-buôn ở đường xa đến, nghe ông sở thích như vậy, bèn sinh ra một kế, lấy con chó bông, xe năm mươi cái lông lại làm một, nhét một đồng tiền vào, lấy bông thóc buộc lên đ"u cái lông đã xe, để cho đồng tiền khỏi rơi ra, khắp cả mình mẩy con chó, anh ta làm như vậy; rồi bỏ nó vào trong cái cũi sơn son, không lại nhà phú-ông ấy mà dạm bán:

— Bẩm cụ, tôi ở xa nơi về, có mua được một con long-má, là vật quí nhất trong thế-giới; nghe anh em nói: cụ đây muốn mua, nên mang lại để bán nếu cụ.

— Phải, tôi xe nước mắt, nay đang lại có mà bán cho tôi, thì đóng đôi bao nhiêu tôi cũng có, đừng cho tôi xem đã.

Anh lái nói: Tôi đã không tôi đã người sáu kia, nếu cụ ưa) quyết rồi sẽ định giá. Phú-ông vội vàng ra sân xem con long-má giả, nghiêm đi nghiêm lại mà bảo anh lái buôn rằng:

— Tôi xem hình thì nó giống con chó bông quá, chỉ khác cái vẩy nó có đồng tiền hột lâm mà thôi.

— Bẩm cụ, ở đời long-má nào thế cả.

H.

BỆNH PHỔ TẠI CUỘC HỘI NGHỊ Y-HỌC Ở SINGAPOUR

Tại cuộc hội-nghị y-học ở Singapour mới rồi, các nhà trong-y có xét về bệnh phổ. Các đại-biểu đều công-nhận rằng ấn-giao trăng quá sinh ra bệnh phổ, song vì mọi lẽ có đường kinh lễ nào chưa có thể ấn-định xong việc trừ bệnh ấy được.

Bác-sĩ Noël Bernard, là đại-biểu của xứ Nam-kỳ có trình bày nhiều điều hay của bác-sĩ ấy kê-cứu được. Bác-sĩ cũng công nhận rằng gạo trắng quả có một cái hại không lớn đối với sự phát ra bệnh phổ, nhưng lại còn một giống vi trùng sinh ở dưới đất, ở các thứ rau và các thứ hạt. Loài vi trùng ấy nếu sống không chết, mà ăn vào người thì sinh ra bệnh phổ.

Trước khi hội-đồng giải tán, các đại-biểu đều ưng-chuẩn một khoản nói rằng bệnh phổ bởi sự ăn uống không được như thường mà sinh ra và sự truyền-nhiễm bệnh ấy phần nhiều là bởi ăn gạo trắng. Vậy hội-đồng bàn rằng nay nên kế cứu về sự vận-tải thóc gạo để tỏ bầy mọi lẽ về sự phát sinh và sự truyền-nhiễm bệnh ấy rồi đến cuộc hội-nghị sau đặt tại Tokyo sẽ bàn lại, chỉ vẫn để ấy một lần nữa.

Khoa-học đối với đời người

(Tiếp theo)

Hiện-thời nơi hậu-lai nước nhà đối với khoa-học. — Tự khi người ta bắt cẩm tại đất Việt này, quốc-dân tựa hồ như bỏ-một cái đời cũ mà thay một đời mới. Trước kia theo một con đường mở mối mịt mùng, công trình đồ năm đắp mộng hơn một nghìn năm có lẻ, dùng kỷ-thuật đã công thiên lao, bao nhiêu trí não đến tốn-phí vào sự ăn mặc không đâu. Ngày nay khắp cả người mới ngẫu-nhiên, gọi con mắt nhìn vào cảnh thực, trách nào chẳng ngạc nhiên bỡ ngỡ. Trong khi lúng túng ấy, nếu không gặp được người tận-tâm dìu dắt, thì tiến thoái hai đường cũng chưa mạn trí mà quyết-định ngay được. Cho được dìu dắt ta lên bậy giờ một cách nhanh chóng không phải là để Người đứng lên gỡ cái trách-nhiệm lớn lao ấy, phi không đồ-sát tinh-lý và cảm-nhận ta mà làm cho ta phục lòng tận gan tận gốc, ấy khó lòng nhiều-đảo có thể thay cũ đổi mới thần-thông như vậy. Trong khi mộng-ảo như thế, phải sẽ lay linh dần dần, phải tây theo trình-độ mà thi-hành sự thực cho dễ nhiều, dễ hiểu; tỉ như người ốm, phải để cho ăn đồ nhừ, chứ không cho ăn thịt ăn cá ngay được. Ấy đại khái trình độ dân mình lúc nhà nước bảo-hộ mới sang khai-thác là thế. Cho nên thuở kỳ-thủy, ta nào để ai chuyên được về khoa-học; chẳng qua chỉ học phổ-thông, biết đại-lược cái này cái khác mà thôi. Dẫu đã trong nước được vài người sắc sảo, xuất tài xuất học, sang du-học bên qui-quốc, chỉ ý cốt sang chuyên lấy về khoa học để về sẽ-sẽ cái khôn cái khéo cho nước nhà. Sang bên nước người học đạo thì nhiều, thành thảo cũng lắm, nhưng biết lợi dụng cái công khó nhọc của mình mà hợp-dụng với trình-độ nước nhà, phần lớn không vào sở nọ hoặc sở kia để cầu lấy khẩu thực, thì chịn thức-thì bỏ tay như mọi người khác, sốn chín chết, không tài gì dọc-lập nổi. Tưởng rằng ra người học khôn học khéo của người để về mở được nhà học nọ, dựng nổi xưởng máy kia, mà truyền-bá sự kinh-nghiệm, dạy bảo điều để học được cho người trong nước. Rất lại kết-quả, vô vị, chẳng qua đạt được tư lợi-quyền cho thân mình, công mong mỏi cần bề ở nhà là công đại-trăng xoá cả, nào có được gì là bổ ích. Nhưng trong bọn du-học ấy cũng được một hai, người thức-thời-vụ, biết tình-thế trong nước, xét đến bổn-phận mình sang nước người du-học, biết rằng trình-độ nước nhà cần đến ông kỹ-sư nọ, cần thiết đến cậu tá kia; mà cần đến bác thợ giỏi, người cần-sự tinh. Học khôn sinh người về sớt phát ra tài đương lắm, hoặc tự-động những điều mình đã kinh-nghiệm qua mà truyền bảo người khác, hoặc đem điều mình đã học được mà chấn-hưng công-nghệ, chỉ cái khéo dẫn cái tinh cho con em nước nhà. Cái học ấy mới đáng học, không hư không cái. Công kỷ ấy, nên không tự-tiện nói, cũng nên biên chép những sự học của mình, truyền dịch sang quốc-âm để giúp một phần về khoa-học cho hậu-lai sau này, mới đáng gọi là du-học được. Về sau trình-độ học mỗi ngày một tấn như người, yếu đã mạnh rồi, không có lẽ cứ để bỏ cháo mãi. Tri-não đã đã tỏ được bậc nữa rồi, trong lòng sáng, sẽ cảng sự tiến-hóa, mà được hoàn-bộ-hoá phương-pháp sở-học. Trong khi ốm yếu, nhà-nước còn-để-cho thuốc khôn mạnh rồi, bảy giờ chỉ dạy cho cách kiêng lấy mà ăn, bảo sao phương-pháp dạy-dỗ tự-sự sống. Vậy hai điều cần-yếu trong sự-sinh-sống người ta là ăn bổ lại nông-nghiệp và lập-thân y-học. Dù khi lập-thân y-học đã giỏi, tự thấy chưa được tay nào chuyên được về đề-xuất chung về nông-nghiệp, thì cũng nên-cố-gắng-học-hỏi, để-giúp-ích cho đồng-bào, không-thì-cũng-là-một-người-có-học-thức-mà-không-giúp-ích-gì-cho-đời, thì-cũng-là-một-người-vô-dụng-vậy.

Nhà-nước lại còn mở ban công-chính, địa-chính để luyện lấy những tay có thể giúp được trong sự mở mang đương sa, tu cổ lại địa-điền. Trong khi khoa học đang vận-động, người mình đang có lòng hăm-mở cái văn-minh mới, thời-vận nước lại được một sự may mắn tự-thường; sự may ấy đáng ghi chép trong lịch-sử lắm-nhà sau này. Nguyễn: Hai đó quan Xứ-lộ đại-nhà được tóm mạnh thượng-quốc sang trong-nhâm cổ Đông-pháp. Ngài vốn người tri-tâm, có con mắt trông xa, được lòng quảng-đại. Ngài xét-dân tạo nên hay không phải là một dân-tộc quá-vô-thần-tố, là một dân-can-thường, có tư-cách. Nên trong khi ngài tổ ý muốn vận-động khai-sáng đất nước này, biết bao nhiêu người giỏi cái chủ-nghĩa hợp-bài, không lời gièm-pha. Nhưng bọn ngài vẫn cứ-ông-như-thường, lòng vẫn

hiện như nói ! ngôi văn coi những nhời giêm pha lẫy toàn viển-vông không đâu cả. Nhờ thế mà Cao-đẳng học-trường thành-lập, là một cái sở quan tối trọng ở xứ này. Hạn sinh-tuấn hiện thời đều chú-trọng vào đó, tấy nơi lấy làm mục-đích tăng gội, tới mục đích tận-thiện tận-mỹ kia. Xa-lộ đại-nhân để tay sáng lập lên như thế, khác nào người dựng lá cờ đầu để thú-tướng lên cái chính-nghĩa chân-hưng nền khoa học xứ này, và sau những vị đến sau nhân đó mà tu bổ sửa sang thêm lên. Ta có thể để hi-vọng vào nhà học-đường ấy cho khoa-học bận lai nước nhà. Vì lai nhẽ. Một nhẽ là nước Pháp đương đứng vào địa-vị khai sáng cho dân học tiến rất. Trách-nhiệm thay giới để dìu dắt sinh-linh, thật một trách-nhiệm to tát vô cùng, một tay đương lớn cầm ngọn đuốc sáng đưa đường chỉ nẻo cho loài người ; G ê một trách-nhiệm to như vậy, tất phải có hiệ-lực bọng dạ phải quảng đại anh-hùng, con mắt phải sáng suốt trông xa. Bụng dạ nước Pháp như giới nào bỉ, còn tiếc ta điều gì mà chẳng hết lòng để chỉ bảo cho ta đến nơi đến chốn ; biết ta là một dân ấn ngu lẫn hèn, thì còn ngờ vực ta nỗi gì mà ngăn-ngại. Hoặc có người lấy ý-kiến hợp hơi sự rằng : truyền hết đạo cho người nay, ngộ một ngày kia người đó giáo lại, thì biết làm làm sao ? Nhưng dù-nhận ấy chẳng qua hãy còn nông nổi, chẳng qua mới xét bề ngoài, và tội nước Pháp là một nước anh-hùng có khi nào vì điều lo hão-huyền thấp thỏi ấy mà bỏ mất nghĩa lớn. Ấy là một lẽ cho ta cắt rằng gặp được thầy, tìm được bạn, để bỏ công mong mỏi khát khao. Nhẽ thứ hai. Đã đành thầy lớn làm hiệp lực dạy bảo cho nên mình không chịu kém, óc mình rắn nẻo mình khó, thì dẫu lấy bản trách ra mà bỏ cái hay vào cũng sao được. Nhưng mà không, giống Tiên nói Rồng nay xưa cũng từng về vang trong lịch-sử. Trí nẫu không dễn nỗi quá ư bực nhược, tâm-can không đến nỗi quá ư khô rão. Về văn-học thì từ xưa đến nay sản-xuất biết bao nhiêu là thánh nho danh-sĩ, các ngài toàn là những người yêu nước quyến nhà Chẳng quản lao tâm khổ tứ, đem cái đời trang tiến làm ni-non cho vận-mệnh, cho sự vẻ vang của giống nòi. Bảng chi ta ngày nay, thụ cái tinh-anh của nòi giống, hưởng cái vẻ vàng của núi sông ; sao không có thể gắng gỏi nối theo dấu xưa vết cũ. Vì nhẽ ấy, nên tôi dám chắc người nước mình tuy bây giờ còn sơ khởi mà đã tấn-tới, thời chuộng khoa học như thế, rồi ra đây, đường đi cũng rõ, lối bước càng thong, sự tấn-tới có cơ trông vào khoa học vậy.

Ng.-văn-Long

Cuộc thi thơ

Của Ngô-tử-Quyền mở-sĩ

Thơ thi

DCCCXII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu Lý-trần xây trước có công.
Tượng thánh soi lồng gương nước Nhị,
Bia thần phơi giữ bóng non Nùng.
Trần-Lê cuộc đổi trơ mưa bạnh,
Âu Á trào tuôn vững cột tùng.
Đạo Khổng mỗi hay trường thọ thế,
Sao tân kia đã trải bao đông.

Trần-doãn-Thạc
73 Rue Coton, Hanoi

DCCCXIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Triều Lý gây nên đã mấy đông.
Đàn hạnh long lanh in nước Nhị,
Vầng bằng chói chói đụng non Nùng.
Tự-do trông đã rình trời đất,
Đẩu-lý nhưng còn thoảng nổi sông.
Nay cứu tam quan điều đại tiệc,
Niệm câu nhân quả nhớ khi giồng.

Trần-doãn-Thiết
73, Rue Coton, Hanoi

DCCCXIV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn miếu là đây có phải không ?
Chói với cùng tường trên đất bắc,
Mênh-mông bể học khắp trời đông.
Ngụy nga miếu cũ non Nùng Nhị,
Danh giáo thêm hoa đất Lạc-Hồng.
Dìu bỏ bao phen mưa nắng trải,
Vẫn còn đấu cũ với non sông.

Nữ sinh : Lương-phương-Thảo
16, phố Liên-trì, Hanoi

DCCCXV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu mạo xây nên đẹp thánh công.
Ngoài bóng cung-tường soi nước Nhị,
Trong rừng phù mỹ rạng mây Nùng.
Cương-thường dìi dỗ con sau nhạc,
Phong-cảnh còn nhờ vận hóa-công.
Trải Lý, Trần, Lê coa trị-loạn,
Uy-nghi rõ rỡ với non sông.

Nguyễn-tư-Nhân
Làng Văn-phú, Hà-nam

DCCCXVI

Nghìn năm văn vật đất Thăng-long,
Trải mấy triều nay miếu mạo chung.
Mấy lớp cung-tường nêu nếp Giám,
Một hàng bia đá đầu rêu phong.
Quốc hồn phảng phất mê bay tỉnh,
Văn-sĩ qua chơi động lại trùng.
Đủ học ngày nay thêm mở rộng,
Á Âu hợp lại một đường thông.

Nguyễn-văn-Quý
65, Rue du Papier, Hanoi

DCCCXVII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Cơ sở từ vua Lý Thánh-tông.
Trỏ đặt hương bay dòng nước Nhị,
Cung tường sắc ánh bóng non Nùng.
Thêm hoa gấm vóc mừa Âu (1) Việt.
Kết quả văn-minh giống Lạc Hồng.
Của Thánh nào riêng nam với bắc,
Dâng hương xin học khách tây đông.

DCCCXVIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng long,
Vua Lý gây nên thực có công.
Thị tỉnh phồn-hoa phong cảnh tốt,
Cung tường phú-mĩ khói hương nồng.
Cương-thường gội dựng trời sông Nhị,
Khí lễ chuông khua đất núi rùng.
Còn đất còn trời còn thánh miếu,
Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long.

Nguyễn-văn-Trâm
Làng Quản-phương-trung, Nam-định

DCCCXIX

Nghìn năm văn vật đất Thăng-long,
Muôn thuở danh thơm nức đạo rồng.
Mô Giám chuông Mô lồng khắp cõi,
Loa tháng trông Khổng rợp non công.
Lưu nền giáo-hóa người Nam-Việt,
Sẽ nếp kinh-luân giống Lạc-Hồng.
Đều cũ tiêu-nhân còn mải đấy,
Hoàn ai hậu thế nhớ ghi lòng.

DCCCXX

Nghìn năm văn vật đất Thăng-long,
Bốn cõi tưng bừng ngọn bút lông.
Bến đại nghi nguồn Khổng-đạo,
Nam thành lừng lẫy gốc Nho phong.
Mười giải mồ gỗ vang trời đất,
Mấy tiếng chuông vàng rậy núi sông.
Đất lề, thành long còn miếu cũ
Tang thương chim nỗi vẫn ghi lòng.

Vũ nguyễn-Bác
51, Avenue du Grand-Bouddha, Hanoi

DCCCXXI

Nghìn năm văn vật đất Thăng-long,
Cửa Khổng ai xây khéo lạ lùng.
Mấy bực cung tường trên ngọn Nhị.
Một nền kim cổ cạnh non Nùng.
Ân Trần nghìa Lý câu như nước,
Giỏ Á mưa Âu vững tựa đồng.
Còn đất còn trời còn miếu mãi,
Nghìa năm văn vật đất Thăng-long

Đặng-đức-Hoa
Làng Quan-độ, Bắc-ninh

DCCCXXII

Nghìa năm văn vật đất Thăng-long,
Đệ nhất trời Nam có tỉnh cùng.
Đợt sóng Thủ bóng nước Nhị,
Khói hương cỗ giám tỏa mây Nùng.
Hồng chung tiếng lẫn chuông thiên tích,
Mộc đạc vang đưa mõ hội đồng
Khuê-các tôn-nghiêm tứ Lý-Gi,
Công-khanh phu-sĩ một đường thông.

Nam-kim hiệu
216, Rue du Coton, Hanoi

DCCCXXIII

Nghìa năm văn vật đất Thăng-long,
Đức Khổng ai là chẳng nhớ công.
Miếu đựng ngưu nga trong đất Bắc,
Văn thơm ngào ngạt xóc trời Đông
Nghiêm tài đã có đồng sông Nhị.
Bút nọ còn ghi ngọn núi Nùng.
Bốn mặt sang tường đều vững đặt,
Gây cơn đủ bước nước cơn trong.

Ng quang Nhiên
Văn giang, Bắc-ninh

DCCCXXIV

Nghìa năm văn vật đất Thăng-long,
Miếu cũ nền xưa chính tự trông.
Mây gác khuê-văn bia tiến-sĩ,
Ở bên sông Nhị trước non Nùng.
Sự đời dẫu trải bao dâu bể,
Ngọn bút còn tro với nội sông.
Đương buổi Á Âu mưa gió dữ,
Ai đi qua cửa này mới tuy không ?

Lương-hoa, Nguyễn-trác-Dĩ
30. Rue de Thi-cân (Đáp cân)

DCCCXXV

Nghìa năm văn-vật đất Thăng-long,
Từ lý hoa hương ngát nội Nùng.
Lễ nghĩa gây nên nền quốc-túy,
Cung tường lưu đủ dấu văn phong.
Những nhà tân học lòng chưa vững.
Các cụ thâm nho bụng vẫn sáng.
Thử ngắm gương treo Ngô thị đó,
Nhiệt thành vì đạo đồng hưng công.

Đỗ-xuân-Đán
Villages Ngọc-hà du Jardin botanique Hanoi

DCCCXXVI

Nghìa năm văn-vật đất Thăng long,
Nữ giới ngày nay cũng kính trọng.
Quốc-túy còn ghi muôn thuở đó.
Tân hương xin khấn một lời chung.
Mấy hồi dâu bể cơn Nam Bắc,
Một dãy tường cung vững Nhị Nùng.
Cũ mới lăng nhăng ai đấy tá,
Sao cho thêm rạng vẻ tôn-công.

(1) Âu nghĩa là đất xa. Âu-dương nước Thọ gọi nước ta là nước Âu-lạc.

DCCCXXVII

Nghìa năm văn vật đất Thăng-long,
Chung đúc ngày thêm vẻ nữ-công.
Miếu cũ ngày ngày nêu nước cũ,
Bắc Nam sum họp nẻo hương chung.
Mấy bồi thăng quách theo dâu bể,
Mấy lớp cung tường vững nổi sông.
Gặp buổi Á Âu mưa gió thuận.
Nguồn văn lai láng cõi trời đông.

Dương-hữu-Chi
114, Rue du Chanvre, Hanoi

DCCCXXVIII

Nghìa năm văn vật đất Thăng-long,
Từ Lý truyền nay đến chữa phong
Một nhỏ đi-luân phi bến Nhị,
Mấy hàng bia đá tạc non Nùng.
Y-quan lễ-nhạc người bao tuổi,
Giáo-hóa công-thường gốc vạn đông.
Miếu tiêm trăm năm còn chỉ cũ.
Mà nay hương lửa vẫn tôn sùng.

Nguyễn-hay-Bằng
Service Hydraulique, Hanoi

DCCCXXIX

Nghìa năm văn vật đất Thăng-long,
Ở Giám là nơi hiền-địa chung.
Lê, Lý gây nên nền Khổng thánh.
Nhị Hằng nối giữ giới nho-phong.
Danh thơm khoa bảng bia còn đó,
Hương ngát xuân-thu khói vẫn nồng.
Công đức hộ Hoàng ta sẵn lại
Cung tường thêm rỡ vẻ non sông.

Nguyễn-văn Khánh
76, Rue des Chapeaux, Hanoi

VIỆC HANOI

Thời tiết

7 giờ 29 độ
15 giờ 31 độ

Cục bạc. Kể từ ngày 28 Septembre 1923, giá bạc ở kho [illegible] là 8 / 08.

Thị giá quốc-trái. — *Ngày 28 Septembre 1923*, — 8%, 57.15 — 4%, 1918 62.80. — 5%, 1915 1916 75.80 — 5%, 1920 91.80 — 6 / 1920 83.45.

Quan toàn-quyền đi thăm các công sở. — Sáng hôm nay quan Toàn quyền Merlin có đến thăm trường Bác-cổ và sở Địa-chất. Ngài cũng đi với quan Phó Toàn-quyền Robin và quan quản-lý văn phòng Le Fol.

Tòa án cai-trị. — Tòa án cai-trị đến ngày thứ tư 3 Octobre này mới 8 giờ sáng sẽ họp tại Tòa án Hanoi, do quan sở-tại Pérau chủ tọa. Các việc xét phần nhiều là việc xin giảm thuế cả.

Hội-đồng tư-vấn Bắc-kỳ. — Hội-đồng tư-vấn đến ngày 15 Octobre 1923 bổ, 9 giờ sẽ họp tại nhà Nhậy-đăm ở phố Bờ hồ. Các việc bàn trong kỳ lý đã dự định như sau này :

Ngày thứ hai 15 Octobre : Buổi sáng bàn về tòa trị-sự và nghị-trường. Phân phát các sổ dự toán.

Buổi chiều thứ hai, ngày thứ ba và ngày thứ tư thì hồi về sổ dự-toán.

Ngày thứ năm 18 Octobre : Hồi 9 giờ sáng, Khai hội-đồng. Công nhận việc bầu cử tòa trị-sự. Định chương trình các việc sẽ bàn. Xét sổ dự toán, chương 21 và 22 (công-chính).

Buổi chiều : xét sổ chi tiêu, chương 21 và 22. chương 32 (Học-chính).

Ngày thứ sáu 19 Octobre ; Hồi 9 giờ sáng xét sổ dự toán chương 32, chương 20 (Địa-chính), chương 27 và 28 (Thú-y).

Buổi chiều ; xét nốt sổ dự toán và trả lời những điều thỉnh-cầu.

Ngày thứ bảy 20 Octobre : Buổi sáng và buổi chiều, nói về những đơn thỉnh cầu trong năm 1922 và đọc những đơn thỉnh cầu mới của năm nay.

Ngày chủ nhật 21 Octobre : Đi xem nhà Nông-công bảo-tàng viện và các nhà công nghệ

Ngày thứ hai 22 Octobre Giải tán.

Lớp tự giáo. — Các học-sinh có tên sau này được cấp mỗi tháng 6p, lương đã theo học tại lớp tự giáo :

M. Ng-hữu-Giao. Ng-v-Diên, Ngô-v-Thụy, Ngô-v-Định, Ngô-huy-Tiến, Đinh-đức-Nhường, Vũ-duy-Tiến, Lưu-trinh-Hanh, Lê-đình-Toại, Đào-gia-Lưu, Đỗ-huy-Mộc, Ng-v-Thanh, Ng-ngọc-Chước, Lê xuân-Quan, Cao-xuân-Thụy, Ng-v-Viện, Đỗ-đương Lộ, Vũ-v-Lương, Ng-văn-Thọ, Ng-bá-Khuyến, Tạ-trí-Hòe Đỗ-đ-Quang, Hà-vũ Iu, Ng-v Bạch, Vũ-hữu-Cương, Bùi-khắc-Lập, Ngô thế-Khiết, Ng-v Tỷ, Dương-v-Ly Phạm-trần-Lập, Bế-v-Khanh Trương-đình-Phu, Ng-xuân-Si, Phan-v-Hoành, Ng quảng-Sâu, Mai-quang-Thiều, Đỗ-huy-Mộng, Ng-ngọc-Thăng, Vũ-đình-Khiết, Phạm-khắc-Lam.

Sang Long-châu. — M. Bế-Lang, thư-ký hạng nhất ngạch thừa Sức Bắc-kỳ, tòng sự tại phủ Toàn quyền thì nay đổi ra ngoại ngạch tây quan Lãnh-sự Pháp tại Long-châu bổ dụng.

Diễn thuyết. — Tối hôm qua, ông Phạm Quỳnh hội-trưởng hội Trí-tri diễn thuyết tại nhà hội về « cách nói chuyện ». Trước giờ khai diễn mà người đến nghe đã đông lắm, không có đủ chỗ cho mọi người, ông Quỳnh nói hơn một giờ đồng hồ mới xong, mà trong khi đó được nhiều lần vỗ tay khen.

Đường xe lửa Haiphong đã thông được. — Công-ty nói-xa đường Vân-nam bá cáo rằng từ ra có sự bất kỳ không kể, được xe hỏa Haiphong sẽ đi suốt được không phải sang đò, kể từ ngày thứ sáu 28 Septembre chuyến xe lửa số 7 ở Hanoi chạy 20 giờ 7 phút và chuyến xe số 8 ở Haiphong chạy 20 giờ 18.

Hội-chợ lần thứ năm sẽ mở từ 2 đến 16 Décembre tới nơi này.

Tòa án đạ-hình. — Hôm nay Tòa án Đạ-hình xử việc sau này :

Ngày 6 Février 1922 hồi 8 giờ tối một bọn cướp vừa Khách vừa Nam vác gậy, dao, giáo, dục, và ba khẩu súng hai khẩu súng lục và một khẩu súng hiệu Mauser) đến xóm Khoái-dịu xã Đại-lai (Cao-bằng) bắn vào phát liền cho nhân-dân sợ rồi đến khiêng sự tới kéo nhau một lí vào phá rào và cửa nhà hai người là Vi-văn-Trung và Phương v Trang ở trong xóm, đánh mọ và vơ chỉ nhà bị thương và thu nhặt tiền bạc cùng đồ đạc đáng giá độ 100 đồng ; còn một lí thì kéo vào cửa nhà hàng xóm cũng đánh trói những dân bà trẻ vơ với tiền bạc và đồ đạc đáng giá độ hơn 50 đồng đoạn rồi chúng chạy trốn cả vào rừng.

Quan phó sở lại được tin báo liền đến tận nơi khám xét các nhà khổ chủ, đến sáng hôm sau thông báo đi các đồn biên-binh. Ngày 11 Mars quan sở và lính bổ được một tên cướp tên là Hoàng-văn-Phúc. Đem tên Phúc xét hỏi thì thú nhận có đồng đảng ăn cướp mấy nhà ấy. Vì thế nên ngày 26 Mars bắt được tên Phạm-văn-Ninh và ngày 15 Mai bắt được tên Dương-văn-Nê.

Cứ như các lời cung khai cũng lời đổ chỉ thì ra tướng bọn cướp này là tên Trương-văn-Sơn tức Thao biện bí bệnh chết ở ngục thất đời ngày 1er Août 1922 ; đứa đưa đường là tên Dương-văn-Nê là em vợ người sự chủ tên là Vệ-văn-Trang. Bọn cướp lấy có 14 đứa mà quá nửa là Khách. Những đứa đồ ở đảng khác không thấy nó được vì những đứa bị bắt khai không biết tên mà cũng không nhớ mặt.

Vụ án Đại-hình tháng Juin đã xét việc này, kết án phạt khổ sai tên Phúc và tên Ninh rồi. Còn tên Nê hiện bây giờ đương ốm nặng nên hôm nay mới xử được

Tên Dương-văn-Nê trước chưa can án bao giờ.

Tòa xét xong, kết án phạt tên Dương-văn-Nê 5 năm tù.

Trường Thú y. — Các sinh-viên trường Thú-y có tên sau này được lên lớp :

Năm thứ ba lên năm thứ tư :

MM. Vũ-quy-Quang, Ng-văn-Ngân, Trương-tấn-Ngọc, Ng-bửu-Nghĩa, Ng-văn-Quynh, Ng-bá-Tài, Hoàng-đức-Hem, Ng-v-Dê, Ng-Quế Yang-Long, Phan-thúc-Thu, Đặng-đình-Thi.

Năm thứ nhì lên năm thứ ba :

MM. Ng-văn-Vượng, Trần-quang-Biền, Đỗ-văn-Kỷ, Lê văn-Phụng, Vũ-đình-Trinh.

Năm thứ nhất lên năm thứ nhì :

MM. Đỗ-văn-Viễn, Đặng-Khem, Phạm-văn-Huyện, Trần-văn-Dang.

Được vào năm thứ nhất :

MM. Đỗ-xuân-Ngô, Bửu-Dại, Trương-văn-Thanh, Ng-ngọc-Minh, Nguyễn-ngọc-Linh, Ng-ngọc-Dai.

Có đợt thuyền chuyển. — Cô Ngô thị-Hoan, có đỗ thực thụ hạng sáu mới bổ thì nay đổi đi Yên-báy thay cô Trần-thị-Bao

Cô Trần-thị-Hen, có đỗ thực thụ hạng năm ở Yên bái đổi đi Haiphong thay cô Ng-thị-Phin sắp về ngũ.

Cô Phạm-thị-Vang, có đỗ thực thụ hạng sáu mới bổ thì đổi đi Ninh-bình.

Cô Ng-thị-Phương, có đỗ thực thụ hạng sáu ở Hưng-yên đổi đi Hà-đông thay cô Đặng-thị-Sou.

Cô Đặng-thị-Sau có đỗ thực thụ hạng năm ở Hà-đông nay đổi đi Thái-nguyên.

Lịch sang năm. — Xin nói để các ngài biết rằng lịch sang năm của bản quán đã bắt đầu làm.

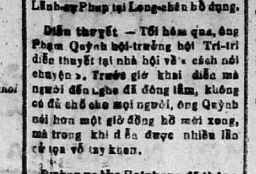
Vậy nên các đại thương gia gần xa cần phải thừa lịch cho qui hiệu thì xin mời lại ngay bản quán mà đặt trước, nếu không đặt trước thì sang sẽ phải chịu giá đắt và lại hết cả bìa vẽ đẹp nữa.

Giá lịch của bản-quán bán như sau này :

Từ 100 trở lên. . . 0 $ 35 một
Từ 10 đến 100. . . 0 40 »
Từ 1 đến 10. . . 0 45 »

(Tiền cước về phần các ngài chịu).

Sau đây lại in mẫu một ngày đầu năm ta để các ngài biết cho rằng thứ lịch của bản quán làm ra thật rất tiện cho việc xem ngày, mà nhà nào đã có thứ lịch này thì bất tất phải mua quyển lịch tàu nữa.

Ngài nào ở xa, muốn viết thư về, xin cứ gửi cho ông Quản-lý nhà in bản quán như sau này :

M. Đặt-văn-Tuân
61-63, Rue du Coton, Hanoi.

Công-ty Phạm văn Phi CẦN NGƯỜI LÀM máy và tài-xế cầm xe ô-tô — Xem trang thứ tư 2013

Việc khám thịt. — Nghị-định quan Toàn-quyền ngày 30 Septembre có định rằng các viên thầy thuốc thú-y và các viên thầy thuốc thí-sinh hàn xứ mà coi việc khám thịt và các lò sát sanh thì mỗi tháng được thêm phụ cấp là 144 đồng mà các viên thầy thuốc Đô-g-pháp (médecin indochinois) nghĩa là có bằng Tiến-sĩ của Nhà-nước thì mỗi năm được 192 đồng phụ cấp.

Ngày nào cũng có. — Tối hôm qua hồi 7 giờ chiếc xe ô-tô của M. Ng thanh-Khiết là quan tòa Tây, đi qua trước cửa rạp Chiếu-bóng Pathé thì ông phải M. Phạm-ngọc-Quyết 24 tuổi làm thư-ký vô-tuyến Bạch-mai, may không vấi thương không nặng lắm. Bưa vào nhà thương bược thuốc xong lại cho về. Hình như lỗi tại người đi chân.

Lại một đứa con gái 12 tuổi tên là Ng thị Phan nhà ở hàng Đồng số 79 bị một con ngựa xéo phải bị thương ở đầu và ở mặt.

Sở Cảnh-sát đang cho tra xét xem lỗi tại bên nào.

Bán một cái xe ô-tô « Maxwell » 16 mã lực, 5 chỗ ngồi, 10 litres nước săng đi được 100 kilomètres.

Hỏi tại : số nhà 2, phố Hoyet, Hanoi. 3074

VIỆC BẮC-KỲ

ĐÁP-CÂU

Hội đua Khổng-học. — Năm nay tuy theo cao sực kém mà cái lòng sùng bái của thiện-nam tín-nữ trẻ hội đến Kiếp vẫn đông lạ thường. Đường bộ thì sở Hỏa-xa mỗi ngày đặt thêm sau chuyến vừa đi vừa về, mà đường thủy thì các hãng tàu Roque, Bạch thái, Nguyễn-hữu-Tạo, cho tàu chiếc tàu thấy chạy thông ngày đêm mà không lúc nào ngớt khách.

Nghe đâu ba năng tàu năm nay hòa giải với nhau để tăng giá hành-khách lên một giấp hai, nhưng lần nhau tăng chuyến, cho nên những người làm công lại càng được thể và ra cái vẻ hành-khách lắm.

Những quân gian-phi thấy đông lại càng được thể, cũng giả mạo đeo lình vác cờ, lần lắt chen chân để mắc tài lẫn lưng, nên lắm người lấy được cái vé rẻ, hoặc chen được lối đi thì đã bị chúng móc mất cả tiền, có khi cả thẻ thuế thân nữa.

Thôi nào già trẻ lớn bé năm thắt trang nhau từng xâu dài, mỗ hôi mỗ kẻ nhỏ nhỉ, có người xuống đến tàu bước lên xe hãy còn bóng ốp, thánh phạt.

PHÚ-THỌ

Kẹp xe lửa. — Chiều hôm mười sáu ta vừa đây chuyến xe-lửa Hanoi lạn Yên-báy đến gần ga Phú-thọ thời độ 3 cột giây thép thì đè phải một người con trai độ 18 tuổi ở làng Hà-thạch. Người ta nói rằng người này cũng không phải là vô ý, cố liều mình ra đường sắt để tự-tử đó. Nay quan trên còn đương tra xét.

PHỦ-LẠNG THƯƠNG

Đánh quần. — Tỉnh ta mới có hội đánh quần (tennis). Chiều đến chết mất 18 người đàn bà. Tội-nghiệp ! Quan trên đã cho tra xét về việc ấy. Nhưng lỗi bởi đâu không biết, chỉ biết rằng chuyến đó hôm ấy chở đầy quá, mà thuyền lại mục. Ước ao rằng quan trên ra lệnh bắt buộc những thuyền bè đi ở trong các sông đều phải theo luật trọng tải như các tàu thủy, thì mới mong giảm bớt được tai nạn. Nếu không có luật nhất định thì bọn phu thuyền muốn chở bao nhiêu người cũng được, đâm đuối mặc bay.

THÁI-BÌNH

Thưởng-hàm. — M. Ng-thúc-Kiêm tá tài trợ-giáo, được thưởng hàng cửu phẩm văn-giai theo như nghị-định ngày 27 Janvier 1922 thì nay được thưởng Hàn-lâm viện đãi chiếu.

NINH-BÌNH

Hội thể thao « La grand air ». Chiều hôm chủ nhật 23 thang chín ấy vừa rồi, đúng hai giờ rưỡi hội Thể-thao A. G. A. họp kỳ đại hội-đồng thường niên tại hội quán Trí-tri các hội-viên đến gần khắp mặt.

Ông Hội-trưởng Vũ-như-Trác đọc tờ trình các việc trong hội từ khi mới lập đến nay, đại khái như sau này :

« Nhờ quan trên và nhất là quan chánh Công-sứ, hội ta lập ra gần được một năm, các việc đều được thanh thỏa, tuy lúc đầu hơi khó-khăn đôi chút, nhưng anh em vẫn thỏa thuận, chơi hời vui vẻ, hiềm một nỗi không được tỉnh xảo và tài giỏi như các hội khác, vì phần nhiều hội viên đi đang nắng. Nay nhờ ơn quan chánh Công-sứ Auger là danh-dự hội-trưởng hội ta mới cho cái sân đánh quần (Tennis) như thế thì thật là ngài đã nắt lòng bảo-trợ cho hội ta được đạt mục-đích mà chúng ta vẫn sở nguyện, vậy anh em ta phải nhớ ơn quan chánh công-sứ lắm lắm.

Ông hội-trưởng lại thay mặt ông thủ-quỹ trình việc tỷ tài của hội :

Thu được, vừa tiền góp của hội-viên vừa tiền quyên 310 p.20
Tiêu hết 253 19

Còn lại lưu quỹ 57 01

Sau ông hội-trưởng có lời cảm ơn các hội-viên có lòng tin giao việc cho gần một năm và các viên tòa trị-sự đã giúp việc được trọn nghĩa vụ.

(Xem trong thể ba, cột thứ hai).

MỚI XUẤT BẢN

TÁI-SINH-DUYÊN « HẬU-BIÊN »

(Sự-tích Mạnh-lệ-Quân)

再生緣後編

Cuốn « Hậu-biên » này so với « Tiền-biên » thì nhiều trang hơn, mà giá cũng bán có 0 $ 80 và 0 $ 20 tiền cước-phí. Ngài nào muốn mua, xin gửi thư và mandat cho ông NGUYỄN-ĐỖ-MỤC, *Trang-Bảo-Tân-Văn* Hanoi. Có bán tại bản-quán cùng các cửa hàng sách. 3049

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

ĐỒNG-HỒ
BÁO THỨC KIỂU PHÁP
Máy kỹ-mỹ thượng-hạng
Mặt có kim có chất dạ-quang
BẢO-HÀNH 5 NĂM
Giá..... 5 $ 00
BÁN TẠI HIỆU :
A. PERROUD (Nhà xanh)
29, Phố Paul Bert. — HANOI
2690

ĐANG IN SẮP XONG

KIM VÂN KIỀU

KHẢO-LUẬN

1° Chú-thích truyện Kiều ;
2° Nhân-vật truyện Kiều ;
3° Văn-chương truyện Kiều.

Sách dầy ngoại ba trăm trang có nhiều bức vẽ rất đẹp

KIM-ĐỨC-GIANG cẩn bạch
2693

CÁC PHÁO-TÂY MỚI, BÁN CHIẾU-HÀNG

Bản-hiệu có trữ nhiều thứ pháo-Tây để dùng về các ngày tiệc và hội. Lại có riêng một thứ thuốc xanh đỏ (flamme de Bengale) để các nhà hát dùng cho hợp vệ-sinh vì chế không có khoi khét, sáng tỏ, mùi đẹp và chay chậm, để lâu không trớt.

Các quý-khách ở xa có cần lối thì xin gửi thư về thương-lượng và lấy hóa-giá, sẽ gửi theo tàu thủy hay hóa-xa, không gửi giấy thép được.

Xin chiếu-cố.

XUÂN-HÒA, tạp-hóa
99, Phố Hàng Gai, Hanoi.
2697

Khi ông hội-trưởng đọc xong thì các hội-viên đều vỗ tay và cám ơn ông chánh hội đã hết lòng trông-nom việc hội trong ngót một năm và làm cho hội mỗi ngày một thịnh vượng.

Trước khi giao việc cho Hội-đồng trị-sự mới thì ông hội-trưởng Vũ như-Trác có xin thêm mấy điều lệ còn khiếm khuyết :

Điều thứ nhất : Cho các hạng đồng-ấu vào hội (membres papilles) chơi *Foot-bal* không thì tiền, nhưng phải 15 tuổi là ít, khỏe mạnh, có giấy bố mẹ xin, và nếu là học trò thì có chữ ông giáo hay là quan Đốc chứng nhận cho là người có hạnh-kiểm tốt (ông hội-trưởng muốn xin cho hạng này vào hội là ý muốn mở rộng đường thể-dục cho các con trẻ học trò, có chơi tập từ lúc nhỏ mới có phần bổ ích tiến bộ về sau;)

Điều thứ hai : Tiền lệ vào hội định là 5 p. 00, tiền nguyệt liễm là 0 p 80. nếu ai chơi *Foot-bal* không, thì tiền lệ là 2 p. 00 tiền nguyệt liễm là 0 p 30.

Điều thứ ba : Lấy ngày 11 Novembre là ngày anh-hát hội, thường niên đến ngày ấy sẽ trích công quỹ làm lễ kỷ-niệm.

Điều thứ tư : Các hội-viên chủ trì, bất hạnh viên nào hoặc chính-thất hoặc song thân quá-cố thì hội phải làm lễ phúng và hội-đồng trị-sự phải đi đưa đám.

Những điều khiếm khuyết mà ông hội-trưởng xin thêm thì đại-hội-đồng đều công nhận và đợi khi nào quan trên y thì sẽ giao cho hội-đồng trị sự mới thi hành.

Sau hết đại-hội-đồng bàn tòa trị sự mới là những ông kỳ tên sau này :

Chánh hội-trưởng : ông Vũ-như-Trác, thám-tá tòa Sứ.

Phó hội-trưởng : Trần-ngọc-Tôn, giáo học trường Pháp-Việt ;

Thư-ký : ông Ng-ngọc-Khuê, thư ký tòa án.

Thủ quĩ : ông Trần-quang-Thiều, thư ký sở Thương-chính.

Cố vấn : ông Lý-thiện-Miến, bang trưởng ; ô ô Ng-công-Hiệu, ký rượu.

Kiểm-soát : ông Lê-văn-Huân, thư ký sở Cầm ; ông Ng-bá-Sâm, buôn bán.

Xong Hội-đồng cử ông Ng-v Minh, thủ-ký cân-sự và ông Phạm-Tế, buôn bán, trông nom việc chơi tập trong hội (Instituteur).

Đến năm giờ rưỡi thì Hội đồng giải tán. Một người trong hội lại cho

sưa-thuế ; nay có nghị-định quan Khâm-sứ Trung-kỳ rằng : ở các miền thượng-du như là ở Nai-thương tỉnh Darlac, Kontum, Phan-thiết, Phan-rang, Nha-trang, Sông-cầu, Qui-nhơn, Quảng-ngãi, Quảng-nam, Thừa-thiên, Quảng-trị, các tỉnh ấy nếu nhân-dân đi-cư tại miền thượng-du nếu được hai mươi nóc nhà thì cho lập thành một làng, những quyền lợi, sưu thuế công-ích, tư ích theo như thường lệ, lấy những dân đi-cư ở các miền thượng-du. — Còn như người nào có công phu lên khai khẩn rừ Mọi mà làm nên rộng nương rẫy bái thì trong ba năm đầu được tha thuế, nhưng trước khi muốn khai-phá đất miền nào thì phải xin phép quan Công-sứ.

Đàn bà ở Huế đã biết đi xe đạp. — Mấy hôm nay ở Huế đã nảy ra nghề cho thuê xe đạp nhiều lắm, đàn ông biết đi đã nhiều mà nay lại thấy đàn bà cũng tập xe đạp. Khi đầu một người đi xe đạp thì làm người cho là chướng tai, có ý muốn phỉ báng chê cười, nhưng có lẽ rồi sau sẽ quen dần cũng như tục khác vậy.

Cấm mặc áo vàng. — Tại Sinh thành cũng các phủ huyện thuộc tỉnh Thừa-thiên, nay đã thấy có người đi rao về sự cấm nhân dân mặc áo sắc vàng, nên ai cũng tuân cẩn bị trọng phạt. Sự cấm ấy quan trên truyền rất nghiêm nhặt, nên chữ dịch trong làng phải thi hành sự cấm đoán ấy ngay ; bởi vì hiện nay từ nhà quyền qui cho đến nơi dân đi làm kể đàng những sắc áo hoàng anh, hoàng bá, ngọ-hoàng, lại cũng có người mặc những cái áo nâng lụa sồng, lương sồng, mà chưa phiền, thì nó cũng ra sắc vàng ; các sắc ấy tuy không phải màu chánh-hoàng là một sắc quốc-cấm nhưng xem ra sắc cũng vàng.

Ăn cắp xe đạp. — Mới rồi ở trước cửa Thương-tá có một hiệu kia cho thuê xe đạp bị mất một cái xe đạp rồi mới giá đáng 85p.

Nghe đâu cái xe ấy có cậu thiếu niên kia đến thuê một ngày đưa tiền trước rồi lấy xe đi thẳng mất. Nhà chủ thuê xe thuê người đi tìm tốn phí hơn 10p. rồi mà tìm vẫn chưa ra. Mới xe mấy như thế cũng đã nhiều mà chúng đi chân rồi quăng nằm dọc đường tìm lại được, chưa có khi nào thấy mất hẳn như cái xe này.

VIỆC TRUNG-KỲ

THANH-HÓA

Em chăm anh. — Ở phố Đức-thọ (Lò-tiền) M. Đài-tư-Tuyên có thông sơn năm nay 23 tuổi, thật là vào tay phá gia chi tử, ăn chơi phá hại kể có bạc nghìn, mới đây cũng nghĩ rằng đã biết hối, bèn cho nó một số 50 đồng bạc để cho nó lập kế sinh nhai ai đè chẳng được bao lâu chẳng còn đồng nào cả, lại đến hỏi xin tiền, anh nó không cho, nó tức mình chạy ngay đến chỗ người bán thịt lợn lấy con dao xắn xăm vế nhà đuổi người chị dâu nó chạy chém, may người chị lẫn chạy được và trí hô lên thì anh nó chạy ra cỏ ý can ngăn nó, song nó sẵn dao đó giơ lên chém ngay anh nó, phải một lát vào giữa bàn tay đứt vào đến tận xương và đứt cả gân, vết chém dài đến 12 phân tây, máu mê chảy ra lênh láng, phải không ngay vào nhà thương điều trị, còn thằng em bắt mọc kia thì quan sở tại đã bắt giam để làm án.

Ước ao rằng những quân bạo ngược, bất hiếu bất đễ như vậy, thì quan nên trừng trị rất nặng, để làm gương cho những phường du thủ du thực, biết mở mắt ra mà soi lấy, bọn cao nay có triệt được nọc chăng.

QUẢNG-NAM

Mất ba nghìn bạc. — Mới đây có một người nhà quê cùng với 2 người chiếu đem 3000 đồng bạc đi chuộc ruộng. Khi đến Nam-ô vào quán trọ nghỉ lại, khi đi ngủ mỗi khẩu gói bạc ra buộc vào cổ và gối lên đầu nằm ngủ. Trong quán cũng có một bọn 3 người nữa ngủ lại, đến nửa đêm bọn này mạnh tâm trước dậy rờ được gói bạc cắt mất. Bọn kia đến sáng thức dậy mới biết. Cả ba người cắt nhau mỗi người đi tìm. Không biết có tìm được không.

Trời ơi ! Có 3000 đồng bạc sao lại đề hững-hờ như vậy ? Có lẽ đó cũng là một cái mẹo khôn của ông nhà quê này chăng. Vì có ý không cho ai biết nhà mình có bạc nhiều, để đến khi đi ngủ đem tha vào dưới cổ làm cái gối đỡ về tinh. Dẫu có ý làm mẹo lý cũng là khờ khạo ! Mà cũng nực cười thay ! Có 3000 mà không kẻ cắp nào khi cắp được cái gói thì cũng yên trí là một cái gối làm thường, cho cũng không ngờ rằng trong gói có tới ba nghìn bạc !

QUẢNG-TRỊ

Xuýt mất bảy trăm bạc. — Một người làm cai thầu khoán ở đầu đàm đường mới vào xã ở tỏ tới ga Đông-hà để lấn xe bò. Khi đề đem tất cả đồ đạc cả mình lên xe lên rồi thì còn một cái va-li trong ấy có 700p. và đồ vật nữa. Cái va-li ấy là mạng mạch của mình mà lại quên không đem lên. Loi nhớ đến thì đưa nào mang đi mất rồi ! Bác cai quay như cái vụ tìm khắp không có. Sau có người tìm thấy đưa nào lấy đem đến vào trong bọ liền kêu lên và trả cho bác cai đến lấy. Bác cai xấu hạng quá, khi được cái va-li rồi thì liền mở ra rồi lấy bạc đem ra thu vào gói khác. Người tìm được va-li đến có ý nài xin thưởng. Nhưng bác cố kèn lắm không có bạc. Kèo mất khi tìm đã đến Huế rồi và có nhiều người nói thì bác mới lôi ra cho có một đồng mà thôi. Nhưng người kia cũng khi mà không nhận. Bẽn xấu quá !

Phòng khám bệnh

của quan Thầy Thuốc tây

Phố hàng Điếu nhà số 8 (Rue des Pipes) số nhà 9, ở Hanoi.

Ngày nào cũng khám bệnh từ 10 giờ sáng đến 12 giờ trưa, trừ chủ nhật và ngày lễ.

Phòng người người bệnh, rất người tế. Chữa các bệnh người lớn và trẻ con.

SẢN-NHIÊN-ĐÀI

Tối thứ sáu 28 Septembre 1923
Diễn hai tích
Một tích chèo cổ — Một tích tuồng pho
Tích thứ nhất :
XUÂN DU KỲ-NGỘ
Tích thứ hai :
GIANG-TẢ CẦU HÔN

Tối thứ bảy 29 Septembre 1923
TRẦN TRIỀU LẠ
HÁN GIANG SINH

Nhân ngày kỷ niệm đức Hưng-đạo đại-vương nên bản-hội diễn sự tích một vị Văn-quan cũng làm tôi nhà Trần, vì lòng nhân đức nên Ngọc-hoàng cho La-hán xuống đầu thai.

Tích rất vui tró

Toàn câu hát mới đủ các giọng chèo

Bán vé từ 5 giờ chiều.

DƯƠNG-BÁ-TRẠC
ET
TÀNG-KHÁNH-LONG
dit ĐÔNG-NAM-MỸ

Dệt hàng lụa, vải-sòn, khăn mặt, đóng giầy tây, giầy ta, va-ly, làm mũ (nón), khăn xếp, ghế mây, và buôn đủ các thứ hàng Bắc-kỳ, bán cắt và bán lẻ.

Tổng cục Hà-nội phố hàng Bông, số 152.
Phân cục : Sài-gòn đường Catinat, 16.
đường Bonnard, 96.
Công-xưởng tại Thái-hà-ấp.

Hàng tốt giá hạ, qui-khách chiếu cố xin cứ gửi thư về ĐÔNG-NAM-MỸ số 152, Rue du Coton, Hanoi.
3695

Rượu bổ-đào:
TONIQUE TONKINOIS

Có tờ chứng-chỉ ban khen của HOÀNG-TRƯỜNG

Theo hình tự-nhiên in ra đây, chỉ không như có mấy thứ thuốc vẽ những hình là, làm trẻ-con cho trẻ-con và người có tri khôn thì không ai có thể tin được !

Xin xem-xét và so-sánh cho kĩ kẻo nhầm to !!!

Ngày mồng 7 tháng năm, niên-hiệu Khải-định thứ bảy, tác Nội-các phụng lời chân phê rằng :

Chiếu nay đợi được phòng của MONTÈS qui dâng, có chữ nhan mới thứ rượu bổ đề tăng ngự dược gọi rằng rất hay, đáng nên giữ thường, trước lục phê thị gởi cho qui được phòng chế-dùng để tỏ thanh-giá.

Khâm thử.

欽此
欽差內閣大臣
協辦大學士
兼禮部尚書
世襲一等男
許 景 淳
奉
敕

, Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả ! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được ! *Giá bán rất rẻ : 2$25 một chai lớn ; từ sáu chai giờ lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bản-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ về trò-chơi cho trẻ-con, lại kể những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quá, mà vị-thật có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÈS
54, Phố Trèng-tiền, 54
HANOI
Xin xem kỹ theo ở trong thứ-tín và báo mạng.

XIN XEM CHO KỸ

Phàm những các qui-khách xem báo thấy có đăng của-hàng của bản-hiệu, đến khi sắp mua lại mua ở hiệu thuốc khác, xem nhờ mà làm ra không-được được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ nay đi có làng-chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Bổ Montès có đăng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Trèng-tiền, số nhà 54, Hanoi. »

Nay kính,
Ex. Montès,
54, Rue Paul Bert, Hanoi.

VIỆC KINH-ĐÔ

Lễ phát-thệ của dân Mọi. — Cái tục đi thề bồi của dân Mọi hiện nay các mán man-dân vẫn trọng sự lấy như là dân ta trọng luật lệ vậy.

Nghe đâu nay quan trên đã đặt ra những chỗ để làm lễ phát-thệ cho dân Mọi ở các miền Thượng-du ; mỗi năm đặt ra mấy kỳ đi thề và thề ở nơi nào thì các quan sứ sẽ định.

Những làng người Trung-kỳ ở trên Nọi. Hiện nay dân Trung kỳ lên khai khẩn và cư-trú ở các miền Thượng-du rất nhiều lắm, những dân-dân lập-ấp chưa có lệ định về việc

Đồng-hồ đeo tay hạ giá

Mỗi cái 1 $ 00

Vì giá bạn sau ở quanh năm chẳng tới rẻ bởi giá mỗi cái 1 $ 00 xin chiếu giá hàng bán thời sẽ biết rõ tính giảm vàng và hiệu xin xem bảng-kê sau này :

Mua từ 10 đến 100 chiếc thì giảm giá		giá thường	0 $ 60	mua	0 $ 40
—	—	— số bán lẻ	1 00	—	0 80
—	—	— kim thời vỏ bằng vàng	4 00	—	3 00
—	—	— vỏ mạ thạch anh	8 00	—	4 20

Gửi qui-khách chiếu cố cho ở mỗi nơi không hỏi giá, chiếu giá trước thời xin gửi thêm 0 cái tiền cước đăng đề mỗi cái 0 $ 05 hộp khác xin xem ở số báo sau.

Hiệu xin chiếu cố.

TONG-YUNE-TAI
48, Phố hàng Ngang. HANOI

Số 49

NGỌC-KIỀU-LÊ

(Chuyện một người nữ-sĩ có tài nhà ngọc phun châu, lại giữ được gia trong tuyết sạch, đáng làm gương cho bọn quần-thoa. Xem chuyện này thì đủ biết rằng các bậc danh-nhân ở trên thế-giới từ xưa đến nay, đều bởi cái tinh-anh trong trời đất chung đúc mà nên, thợ Tạo hà có phân biệt nam-giới và nữ-giới.)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Con *Yên-tố* cười mà đáp rằng :

— Thì ra tiền-thư vì việc lý mà mắng con ! Chẳng những tiền-thư mắng, dẫu tiền-thư đánh chết con thì con cũng không dám muội-tâm mà bảo con người ấy là đẹp.

Nàng *Hồng-ngọc* nói :

— Mày là đứa chẳng ra gì, lại còn dám nói mồm chi, ta đây đi mất trông thấy rồi !

Con *Yên-tố* nói :

— Tiền-thư trông thấy người thế nào ?

Nàng *Hồng-ngọc* nói :

— Ta trông thấy mặt mũi khôi ngô, hình-dong nho-nhã, thật là một bậc « quần-tử và song », sao mày lại dám buông lời sàm-báng.

Con *Yên-tố* nói :

— Lại có lý thế nữa ! tiền-thư xưa nay vốn là con mắt tinh đời, có sao ngày nay lại lầm-lẫn như thế ? khéo chẳng mà *Lưu-lang* lại nhận ra *Nguyễn-lang* !...

Nàng *Hồng-ngọc* nói :

— Trong *Bách-hoa-đình* ở chốn vườn hoa, chỉ có chàng chứ còn ai nữa !

Con *Yên-tố* nói :

— Con quý ! không tin ! cái mặt bì kia mà tiền-thư lại bảo là khôi-ngô. Để con thử đi xem thế nào !

Con *Yên tố* vội-vàng chạy sang chỗ vườn hoa, vào *Bách hoa-đình*, *Tô-hữu-bạch* trông ra thấy có đứa nữ-tỳ đi đến, vội-vàng lui ra đứng nấp ở dưới bụi hoa. Con *Yên-tố* vào *Bạch-hoa-đình* không thấy ai cả, lại chạy trở ra, đang đứng ngẫn-ngơ, nhìn quanh bốn mặt.

Tô-hữu-bạch trông thấy con *Yên-tố* cũng có vẻ yêu-kiều, mới rón-rén đến bên cạnh, sẽ cất tiếng mà hỏi rằng :

— Tiền-nương-tử ơi ! Nương-tử tìm ai mà ngẫn-ngơ thế ?

Con *Yên tố* vội-vàng ngảnh đầu trông lại thấy *Tô-hữu-bạch* là một người thiếu-niên thư-sinh, trong lòng vừa sợ vừa mừng, liền nói :

— Tiên-sinh là người ở đâu mà lại lẫn-quất chốn này ?

Tô-hữu-bạch nói :

— Nguyên tôi tên gọi *Tô-hữu-bạch*, tức là một người học thơ tân-liễn mà không được trúng tuyển. Nay lưu lạc đến đây xin tiểu nương-tử thương-tình mà giúp cho.

Con *Yên-tố* nói :

— Tôi trông tiên-sinh tướng-mạo khôi-ngô, cũng không phải kẻ vô-tài, chẳng hay có cho lại không trăng-tuyển.

Tô-hữu-bạch nói :

— Mấy câu thơ viễn-vông của tiểu sinh này, không trúng tuyển cũng là phải. Nhưng tiểu-thư có con mắt tinh đời mà lại thường thức đến *Trương-qui-như* thì thật đáng nực cười lắm !

Con *Yên-tố* nói :

— Tiên-sinh chớ khinh-bỉ *Trương-qui-như*, *Trương-qui-như* dẫu xấu-xa không bằng tiên-sinh, nhưng lời thơ tân-kỳ, thật rất đáng yêu. Tiểu-thư tôi chỉ xem thơ không xem người, cho nên lấy làm bằng lòng vậy.

Tô-hữu-bạch cười mà đáp rằng :

— Chẳng thà nói thẳng người mà bằng lòng thì cho không là. chứ nói vì thơ mà bằng lòng thì thật là câu chuyện lạ đời !

Con *Yên-tố* nói :

— Thơ người ta có biết tài, hoặc giả mỗi người thích riêng một lối chăng !

Tô-hữu-bạch thở dài một tiếng mà than rằng :

— *Tô-hữu-bạch* này xưa nay chỉ ngày đại vi hai chữ « sắc tài », trải bao cơ gió tuần mưa, mua sầu rước thảm, hãy giờ mới được biết một vị tiểu-thư có tài và có sắc. Tôi thiết tưởng tiểu-thư trong mười năm nay treo cao giá ngọc, kén chọn đường nào mà ngày nay nỡ lòng nào bỏ một kẻ đa-tình đa-hận là *Tô-hữu-bạch* này ! . .

Tô hữu-bạch nói xong, lại thở dài mà rằng :

— Nói tóm lại thì kẻ hèn-nhe này kém phúc, mơ tưởng cũng là nông nông !

Con *Yên-tố* thấy *Tô-hữu bạch* nói đến cái nỗi khổ tâm lý lại âu sầu buồn bã, những muốn rỏ nước mắt khóc thì cũng phải động lòng xót thương, mới tìm lời khuyên giải mà bảo rằng :

— Tôi nghe mấy lời tiên-sinh nói, hình như phẫn-sắt bất bình, có ý oán trách tiểu-thư lối lầm mà không biết xem thơ vậy. Nhưng tấm lòng yêu tài của tiểu-thư tôi, có thể đối với qui-thầy, mà cũng không phải là người không có con mắt tinh đời, biết người biết cảnh, Tiên-sinh đã không phục thì chi bằng thử sao bài thơ hôm trước, để tôi đem tiểu-thư xem lại, may ra hạt châu bỏ sót, có ngày lại được thu dùng chăng.

Tô-hữu-bạch nghe nói, vội vàng chắp tay vái mà thưa rằng :

— Nếu tiểu-nương-tử có lòng giáp cho thì tử bần mọn này đến chết cũng không dám quên ơn.

Con *Yên-tố* nói :

— Tiên-sinh chớ chậm-trễ, nên mau mau viết ngay, để tôi đưa vào.

Tô hữu-bạch vội-vàng chạy về thư phòng, tìm tờ hoa-tiên, viết hai bài thơ, đem ra trao cho con *Yên-tố* mà rằng :

— Nhờ tiểu-nương-tử nói với tiểu thư xem kỹ-càng cho, kẻo uổng phụ một đoạn khổ-tâm của *Tô-hữu-bạch* này !

Con *Yên-tố* nói :

— Tiên-sinh đã ấy-thác cho tôi quyết không nông phụ.

Tô-hữu-bạch còn đứng kể-lể sự-tình cùng con *Yên-tố* thì bấy giờ *Trương-qui-như* uống rượu xong đi về, lên tiếng hỏi rằng :

— Tố đại-huynh đâu rồi ?

Con *Yên-tố* nghe tiếng, vội-vàng lẫn về phía sau *Bạch-hoa-đình* rồi đi. *Tô-hữu-bạch* quanh ra phía trước, đón mà bảo rằng :

— Tiểu-đệ đang thảng-thình đứng chơi tại đây !

Trương-qui-như nói :

— Tiểu-đệ đề bận, chưa kịp bẩm chuyện, xin đại-huynh tha lỗi.

Tô-hữu-bạch nói :

— Không hề chi !

Trương qui-như nói :

— *Bạch* lão-gia toan giữ tiểu-đệ ngồi lại nói chuyện, tiểu-đệ nói là có đại-huynh đề cùng uống rượu, nhưng bấy giờ tiệc đã gần tàn, sợ mời sang không tiện, bất-đắc-dĩ mới phải cho tiểu-đệ về, mà lại sai người đem rượu sang đây để chúng ta cùng uống.

Nói xong, liền cầm tay *Tô-hữu-bạch* dắt vào trong thư-phòng uống rượu. Hai người chuyện trò cười nói, uống rượu mãi cho đến khi mặt trời xế bóng, mới bảo người đưa *Tô-hữu-bạch* về.

Lại nói chuyện con *Yên-tố* nhận được hai bài thơ, vội-vàng chạy về, cười mà nói với tiểu-thư rằng

— Con biết ngay là tiểu-thư xem mặt lắm !

Nàng *Hồng-ngọc* nói :

— Lẽm thế nào ?

Con *Yên-tố* nói :

— *Trương* tiên-sinh nếu được con người như thế thì sẽ phải nói chi nữa !

(Còn nữa)

泰NAM-THÁI南

6, Quai Clémence au — HANOI

ở phố Bờ-sông, số nhà 26, HANOI

Bản-hiệu có bán gỗ lim cây, gỗ lim phiến, gỗ lim xẻ thành khí, các thứ gỗ tạp, gỗ gụ, gạch xây tường và có nhận cả dỏng các thứ đồ-đạc và các thứ lối cửa.

Hàng tốt giá hạ.

NAM-THÁI

2022 *Kính-cáo*

齊靈林桂張

HỠI CÁC ÔNG MẮC PHẢI BỆNH TRĨ! XIN MỜI CÁC ÔNG QUÁ BỘ, TÔI CHỮA BỆNH NÀY

BỆNH TRĨ (tức là bệnh lòi dom) thực nhiều người mắc phải, chẳng những là đau đớn, như cần đến khi đại-tiện xong rồi thì lại thụt đùm đùa, thật là bất tiện cho người làm, hễ không chữa ngay cho khỏi, để lâu thì càng ngày càng thêm nặng nề sau khó chữa.

Khi xưa chữa bệnh này đều dùng dao cắt cho nên người có bệnh lấy làm đau đớn, nặng nề lắm. Nay tôi dùng thêm một cách mới chuyên-trị chữa bệnh này không đau, không sót, chỉ trong mấy hôm thôi những nốt mọng (u-kế) rụng rồi, mà trong khi đang chữa có thể làm lụng như thường không mất thì-giờ. Vậy Ngài nào mắc phải bệnh này nên mời đến!

H. TCHUONG-QUAY-LAN

35, Phố mới Duvos. — HANOI

Sáng tiếp khách từ 2 giờ trước cho đến 2 giờ chiều, từ chiều tới 3 giờ trước đến 5 giờ.

Các tỉnh cần đến xin hẹn tiếp.

Thư tới nên trả lời ngay. 2030

THỰC LÀ MỘT CAI BAO CẦM GHIM SINH-HOẠT

Người đau xương thì đau rức hình như ai cầm một nghìn cái ghim vào chỗ đau vậy (chỗ đau thường là bàn chân).

Muốn làm cho đỡ đau rất là dễ. Chỉ uống thuốc SIROP FOLLET thì chẳng bao lâu được ngủ ngon dấc và dễ chịu trong mình.

Dùng thuốc SIROP FOLLET, thì ngủ yên dấc ngủ, và yên ổn để dịu được lắm. Uống thuốc được mấy phút đồng hồ thì đau đớn bớt rục đần đần cũng thấy dễ chịu ngay.

Đau gân, đau xương, đau thần, đau gan, đờ đội đau đần, dùng thuốc SIROP FOLLET cũng trừ được một cách rất chóng. Hoặc đau ở đầu, ở răng ở xương sườn, v v. cũng vậy.

Thuốc SIROP FOLLET trị bệnh ho cũng diệu lắm. Dù ho đến thế nào cũng vậy. Thế cho nên người ta thường dùng để trị bệnh ho cơn.

Người lớn có thể uống được 3 thìa xúp một ngày không có điều gì ngại cả. Con trẻ thì uống 3 thìa cà-phê.

Các hàng bào chế đều có bán.

Chính điểm : Maison FRÈRE, 19, Rue Jacob, Paris.

THUỐC THỤT

Injection Peyrard

d'ALGER

Là thứ thuốc tân năm nhất, công-hiệu nhất để trị bệnh lậu và tất cả các bệnh chảy mủ cũ hay mới.

Trong 232 người Á-rập thì 231 người khỏi vì thứ thuốc này

(Theo tờ trình của viên thầy thuốc ở Alger)

BÁN TẠI :

SPÉCIALITÉS PEYRARD

45, Rue de Grenelle. — PARIS

Dùng thuốc phải cẩn-thận mới được!

Rượu bổ-đào : TONIQUE TONKINOIS

Đã mười mấy năm nay Bản-hiệu giao-thiệp với người bản-xứ đã nhiều lắm, và đã được lòng quí-khách tin-cẩn là bởi sự thực-thà ngay-thẳng. Tưởng nay cũng nên nhắc lại để các ngài so-sánh và xuy-xét thì sẽ biết rõ hơn sự thực-thà của Bản-hiệu. Thứ rượu bổ-đào của Bản-hiệu, người bản-xứ đều biết tiếng là một vị thuốc rất rẻ tiền và rất quí để trị các chứng bệnh như : kém ăn-ngủ, mỏi-mệt, còm-yếu, hay chóng mặt nhức đầu, đau xương đau mình, lại rất là bổ sức cho đàn-bà đẻ, người ốm mới khỏe, người già-yếu sức lực kém có thể khỏe lại như khi trẻ, con nít từ 10 tuổi sẽ được mau lớn! Vì thế thứ rượu này đã được vô-số tờ chứng-chỉ là công-hiệu.

Giá bán 2$25 một chai lớn, từ sáu chai trở lên sẽ trừ hoa-hồng.

Hiệu Bào-chế MONTÈS, 54, phố Tràng-tiền, Hanoi.

SÁCH MỚI XUẤT BẢN

ẤU-HỌC TOÁN-PHÁP

CỦA

NGUYỄN-NGỌC-QUẢN

soạn.

Giá 0$30 *một quyển*

Tiền cước gửi recommandé 0$11

Bán tại Bản-quán và có gửi bán ở các hàng sách.

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM

(Payements en timbres-postes)

Nhiều ông gửi tiền trả bản-quán bằng con-niêm, sự ấy thiệt cho bản-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài trừ ra những tiền đồi chỗ ở, còn thì bản-quán không nhận tiền gì trả bằng con-niêm cả.

Nhà đồng-hồ hai chương

TỐC LA MIỆU

QUẢNG-HƯNG-LONG

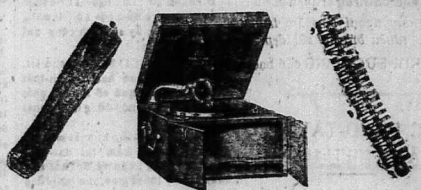
Ở phố hàng Bồ, số 79, tỉnh Sơn-tây

Bản-hiệu bán các thứ hàng sắt, đồ làm nhà, các đồ tạp-hóa, các thứ đồ dùng

ĐẶN RA GIÁ, VÀ XUẤT NHẬP TỰ-DO

Xin mời quí-khách các tỉnh khi về Sơn-tây, lại thăm bản-hiệu.

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm mở cửa có bán từ năm giờ sáng.

CHANSON & Cie

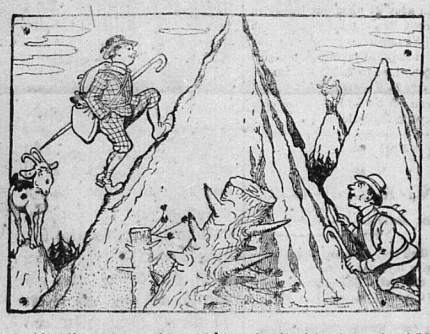
58, Rue Paul Bert, Hanoi

Bản-hiệu có bán các thứ máy hát mới về rất rẻ, rất tốt và rất đẹp, và lại có cho thuê cả máy hát và các thứ đĩa, tiếng Bắc, tiếng Huế, tiếng Saigon, tiếng Tàu, tiếng Tây.

Bản-hiệu có bán cả các thứ điển rất đẹp, rất tốt mà hợp cách vệ-sinh.

Bản hiệu mới có thứ mõ « ÉMAILLINE » để lau đĩa hát rất tốt mỗi ống là 0$40. *Nay kính cáo.*

MỘT NGƯỜI KHỎE GHÊ

— Anh làm thế nào mà lại có bỏ tay vào túi mà leo được như thế?

— Anh cứ làm như tôi, mỗi ngày uống một cốc Quinium Labarraque thì núi cao đến đâu anh trèo cũng chẳng nhọc mệt chút nào, vì rượu ấy là một thứ rượu bổ hơn cả các thứ thuốc bổ.

Sau mỗi bữa cơm uống một cốc con rượu Quinium Labarraque, thì chẳng bao lâu mà người ốm nhọc cũng dần dần khỏi hẳn lại được. Những bệnh mệt nhọc, những bệnh xin máu lâu ngày, đại dẳng cũng dần dần chữa được một cách chắc chắn và êm dịu. Dùng thuốc ấy thì những bệnh nối đuôi đến đều cũng chẳng bao lâu mà khỏi.

Vì vậy, những người yếu đuối, hoặc vì đau ốm, hoặc vì làm lụng khó nhọc, hoặc có việc gì thái quá mà thân thể phải hư nhược; những người thanh niên lớn lên chóng quá mà sinh ra kém sức khỏe, con gái không lớn lên được, đàn-bà sau khi sinh sản, ông già bà cả thân thể yếu đuối, những người mắc các bệnh lao-lực quá sức, đều nên uống rượu Quinium Labarraque. Nhất là những người mới ốm khỏi lại càng nên uống luôn.

Các hàng bào chế đều cũng có bán rượu thuốc Quinium Labarraque.

Chính-điểm : Maison FRÈRE, 19, Rue Jacob, Paris.

ATOPHAN-CRUET

THUỐC ATOPHAN-CRUET

là một vị thuốc không có phụ chất nhiều món

Mỗi hoàn 0,50 cs (uống từ 3 đến 8 hoàn trong 24 giờ)

TRỪ CÁC BỆNH ĐAU LẮT-LÉO VÀ GẦN-CỐT

THUỐC PHÁP Trữ tại: 6, Rue de Pas-de-la-Mule, PARIS Ở PHÁP QUỐC LẤM

Cũng có bán tại: Hanoi, M. CHASSAGNE, Pharmacien, Haiphong, L. BOURGEMONT, Pharmacien, và các hiệu bào chế khác.

GRANDS MAGASINS REUNIS

Hiệu Gò-đạ cũ ở phố Tràng-tiền, Hanoi

NGÀY THỨ HAI 1er OCTOBRE CHO ĐẾN HẾT 10

Bán chiếu-khách những đồ dùng để rửa mặt, nước hoa, giấy bút, các đồ bằng da, các thứ đồ dùng cho đàn ông, xoong chảo bát đĩa

Gian bán đồ ăn và gian bán rượu

BÁN CÁC ĐỒ MỚI SANG KỲ TÀU VỪA RỒI

Xin xem giấy khai giá hàng cùng chỗ bầy hàng

Adr. Tg. MAGAREUNIS — TELEPHONE N° 126

MỚI SANG

Chục xe cao-xu — Vòng bánh — Nan-hoa — Vải lợp mui đủ các mùi

SOCIÉTÉ FRANÇAISE DE TRANSPORTS

Pousse-Pousse Saigonnais

7, Boulevard Bobillot, Hanoi

2009

THUỐC DRAGÉES RABUTEAU

(hiệu đầu nai)

Người bị bệnh ghẻ và bệnh sốt rét thường hay thấy trong mình một nọc mà lại rất là lâu khỏi. Khi bị bệnh thì nhiều mồ-hôi, yếu đuối đi, đánh trống ngực, ăn không ngon, ngủ không yên, đau lưng đau mình, khó thở, một nhọc lạ thường.

Chân huyết kém hẳn đi, thế thì nên lo ngay vào cho chân huyết những chất đã hư đi trong khi ốm đi: chất sắt như thế mà dùng thuốc *Dragées Rabuteau* (hiệu đầu nai) thì không còn gì để khỏi hơn nữa.

Uống thuốc ấy bỏ đến đa giầy thì tin ngay, không sợ nguy hiểm gì cả. Chỉ trong vài hôm lại thấy khỏe mạnh như thường; những người nào bị bệnh ghẻ mới khỏi yếu đuối, đau lưng, đau mình, đau đa giầy, hay đánh trống ngực mà dùng thuốc ấy thì thấy lại con khoẻ lại lòng. Chỉ uống độ vài lọ thuốc *Dragées Rabuteau* (hiệu đầu nai) này thì lại khỏe mạnh như thường.

Ở các hàng bào-chế lớn đều có bán cả.

2056

LAXO SODYL

Một thứ bạt gồm chất muối của loài quả thì xát bọt lên.

Là thứ thuốc nhuận tràng rất tốt.

Thứ thuốc tẩy rất dễ dùng.

Trừ bệnh táo cùng các chứng khác vì bệnh táo sinh ra một cách rất chóng, như nhức đầu, đau gan, đau vị, đau ruột, bệnh trĩ, đau đầu ruột, bệnh trệ, nhọt lở, vân vân.

Thuốc này hiệu nhất, rẻ nhất.

Giá tiền : 1$25 một lọ 10 hay 15 liều

Về phần Đông-pháp có gởi bán tại :

Hiệu Bào chế E. CHASSAGNE

59, phố Paul-Bert, Hanoi

CẦN NGƯỜI LÀM

« *Công-ty Phạm-văn-Phi chúng tôi vừa mới* « *thầu lại được việc chở thơ và hành-khách* « *đường Vinh đi Đông-hà trong 5 năm nữa.* « *Vậy chúng tôi đang mở to thêm nhà máy* « *và đã mua thêm nhiều xe mới ở Tây sang,* « *nên đương cần dùng những người thợ tiện,* « *thợ nguội và những người biết lắp máy xe* « *ô-tô. Ai biết nghề vào Vinh hỏi sẽ được* « *lương cao.* »

3012 **PHẠM VĂN-PHI Công-ty tại cáo.**

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiêu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)